

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katoliški, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniš-
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 221.

V Ljubljani, v četrtek 26. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Kompromis v češkem veleposestvu.

Kompromis v češkem veleposestvu je velevažno dejstvo v avstrijski notranji politiki. Že v takozvanih dunajskih punktacijah l. 1890 je bilo dogovorjeno, da vlada predloži češkemu deželnemu zboru načrt zakona glede premembe volivnega reda za veleposestvo. Kakor znano, so mladočeški poslanci preprečili vse dogovore in od tedaj kompromisno vprašanje ni zginilo s površja. Letos je v češkem deželnem zboru grof Buquoy predložil v imenu konservativnega veleposestva načrt kompromisnega zakona, toda liberalni veleposestniki so to ponudbo iz ničevih razlogov zavrgli. Konservativni veleposestniki so pokazali največjo sprajljivost, potomci one stranke, ki je s silo in zvijačo šest let neomejeno in kruto gospodarila v deželnem zboru češkem, pa so oholo odklonili vsak kompromis. Vprašanje pa ni zapalo, vlada je vse poskusila in storila, da je uglasila pot kompromisu. Bistvo kompromisa je, da konservativni veleposestniki v nefideikomisni skupini liberalcem od 54 mandatov prepustijo 21. Obe skupini pa takoj v novem deželnem zboru predložita načrt novega volivnega reda, po katerem se določi konservativnim veleposestnikom 29, liberalnim pa 25 mandatov.

Danes je težko ugibati, kakšne politične posledice utegne imeti ta kompromis. Gotovo je le toliko, da se nemška manjšina nasproti češki večini pomnoži za 21 glasov. In to dejstvo je razburilo vse češke ljudske kroge. Staro in mladočeška glasila jako pikro pišejo proti konservativnim veleposestnikom, mej katerimi je dobra večina takih, ki so zadnja leta vedno stali na strani čeških ljudskih zastopnikov proti nemškemu terorizmu. Skoraj vsi češki listi očitajo vladi, oziroma ministru predsedniku, da je z vso silo pritiskal na konservativne veleposestnike. Nemški liberalci dobé brez boja in vsake koncesije

kar 21 mandatov, dočim ostane sedanji krivični volivni red na večne čase.

Že leta 1863 je Palacky predlagal, naj se zboljša volivni red iz leta 1861. Toda Nemci so se uprli in leta 1874 ne glede na odsotne češke poslance določili še kvalifikovano večino za premembo volivnega reda. Nemci sami ne morejo tajiti, da je sedanji volivni red krivičen. S kompromisom je pa onemogočena vsaka volivna reforma brez novih koncesij za nemške stranke.

Ta kompromis pa utegne imeti še druge posledice. Doslej so se konservativni veleposestniki previdno izogibali vsaki enostranski narodni politiki. Njih program je bil narodna ravnopravnost. Veleposestniki so v deželnem in državnem zboru vedno le posredovali mej narodnimi strankami. V trenutku pa, ko se znaten del liberalnih veleposestnikov postavi na strogo nemško stališče, obvisi utrakvizem konservativnih veleposestnikov v zraku. Konservativni veleposestniki, ki so bili doslej v svoji celoti brez narodne barve, bodo prisiljeni pokazati pravo barvo. In tako ni izključeno, da se narodna nasprotja še pomnože in veleposestvo razdeli v dva narodna tabora, česar vlada gotovo ni nameravala. A to je naravni razvoj razmer na Češkem, koder se širi vsenemška povodenj.

Prva posledica tega dejstva je po naši sodbi kompromis mej Staro- in Mladočehi povodom novih deželnozborskih volitev. Češki narod sluti novo nevarnost, zato so voditelji preko osebnih antipatij in političnih nasprotij sklenili zvezo proti novemu navalu, ki jim preti od nemške strani. Mi le želimo, da bi se ne uresničile slabe slutnje in da bi oba kompromisa bila pričetek boljših političnih razmer v deželi in državi. Pri tej priliki pa se nehoti spomnimo naših gospodov veleposestnikov. Ali za kranjske liberalne veleposestnike ne velja isto pravilo: noblesse oblige? Devetdeset veleposestnikov ima deset zastopnikov v deželnem zboru. Od teh volivcev pa jih je skoraj tretjina narodnih,

a nikomur ne šine v glavo, da je bil kompromis že davno umesten. Ali čakajo gospodje, da se sama odkrhne veja, na kateri sedé?

Šolske razmere na Goriškem.

(Konec.)

Je li čudo, če je obzorje te mladine zelo omejeno? Ni li naravno, če tožijo profesorji na srednjih šolah o plitvem znanju in omejeni pojmovitosti take mladine? Je li čudo, ako ne prinaša ta s seboj na srednje šole najelementarnejših pojmov.

Veščaki in strokovnjaki, ki natanko poznajo razmere na tem navodu, so jedini v tem, da ne odgovarja svojemu prvotnemu smotru, da po tem načinu poučevanja se le mori naravno nadarjenost mladine, da se teptajo njene duševne sposobnosti in da se ničesa ali vsaj zelo malo stori, da bi se njeno znanstveno obzorje primerno širilo.

Isto to velja tudi o c. kr. dekliški vadnici in še v višji meri o obeh c. kr. pripravljavnicah, ki imati le namen naučiti učence v enem letu nemški jezik.

Škoda, katero trpi naša mladina pri teh razmerah v duševnem oziru, je velika, in do dobra oceniti jo morejo le stariši, ki pazljivo sledijo temu nenaravnemu razvoju stvari; a pri tem se ne more prezirati materialna škoda, katero trpi naše ljudstvo, ki mora pošiljati svoje otroke vsaj jedno leto — navadno dve in več — poprej v mesto nego bi bilo potrebno, ako bi slonelo vse naše šolstvo na naravnem temelju.

Če zahtevajo koristi naše mladine in dežele nujno preuredbo ljudskih in drugih elementarnih šol, velja to še v večji meri o naših srednjih šolah, v katerih se poučujejo vsi predmeti razven materinščine v nemškem kot učnem jeziku. Je li mogoče, da si prisvoji naša mladina vse predmete in vso stvarino, kateri je jedva kos srednje nadarjen nemški učenec, na temelju jezika, ki jej je večinoma še neznan?

Ali je mogoče, da zasledi učenec v podanem mu predmetu ono slast, ki tiči v jasnem pojmovanju predmeta, katerega pelje s posebno privlačno silo h knjigi in k predmetu samemu? Ali ni nevarnost eminentna, da si prisvoji vesten učenec, ki svojega profesorja v šoli ne razume in ne more razumeti, le mehanično ono stvarino, katero šola zahteva, ter jo potem le mehanično recituje?

Ne! — tem potom ne more naša mladina nikakor in nikdar doseči glavnega smotra srednje šole, ki obstoji v tem, da si prisvoji bogati zaklad različnega znanja, ki jo vede do višje omike. Prava omika ne temelji na znanju in mehaničnem recitovanju prisvojenega si gradiva, ki ostaja mrtev zaklad utrujenega duha, marveč v jasnem shvatu (spoznanju) posameznih nauk in spojitvi mnogovrstnega znanja v celoto, o kateri samostojno in svobodno razpolaga. Le na ta način se oprosti spon, ki zavirajo njeno samostojno mišljenje ter se otrese mrzkosti do vede, katero pouzročuje mehanično dušno delovanje.

In ni dvoma, da višji smoter naših srednjih šol je doseči pri ogromni večini mladine le na podlagi materinščine.

Šolski odsek odgovarja torej na vprašanje, kaj hočemo z našimi srednjimi šolami, tako-le:

V umstvenem oziru težimo za našo mladino po pravi omiki, sloneči na strogi versko nraštveni podlagi, po blaženju srca in tvorbi čistih in plemenitih značajev ter po sistematičnem razvoju njenih umstvenih sposobnosti; v formalnem oziru želimo, da si prisvoji v naših šolah ono prijazno resno vedenje in lično kretanje, ki odgovarja duhu časa. V znanstvenem oziru zahtevamo, naj si prisvoji bogat zaklad temeljitega znanja iz različnih ved in predmetov, toda tako, da postane to znanje njena last, s katero svobodno gospodari, ne pa spominsko gradivo, katero po potrebi lahko mehanično recituje. To znanje mora postati gonilna moč, ki

LISTEK.

Miniature.

Ruški spisal V. S. Lihačev. Posl. —kl.—.

I. Na grobu.

Umrla je? — Še ravnokar je bila živa — gledala je, govorila . . . Kdo ne pozna njenega nežnega, koprnečega pogleda, njenega slabega, ganljivega glasu? A umrla je? To je nesmisel!

Lice se mu je zakremžilo na smeh — in nasmehnil se je. Okrog stoječi so se prestrašili tega smeha. Odpeljali ga so od tod, trudili so se, da ga pomire, razvedre — toda on se je neprestano le smejal.

Tretji dan so jo odpeljali in pokopali. Ostal je sam.

* * *

Pozno je in tema. Skozi okna se ozira zvezdnato nebo. Urno in nizko plavajoči oblaki delajo ga podobnega razburkanemu morju. V dimniku stoka in tuli veter.

Je neprijetno. A ondi?

Čas je iti.

* * *

Nebo se je zjasnilo. Na obzorje je priplaval mesec. — Na pokopališču je videti sveži grob in na grobu nekoliko vencev. Tam poleg stoji strhel, čudno naklonjen križi, kakor kadar se človek spodtakne ter padaje razprostre roke. Zarano ni videl ni-

česar, a tudi na ničesar ni mislil; toda ta križ mu je tako nekako padel v oči — in med tem mu je tudi prišla na misel ona prisposoda.

Sedel je na grob. Sedaj sta — blizo skupaj. Ali vé ona to, kaj?

Nekdo zastoka.

Brez dvoma se mu je to le zdelo. Pokopališče je že takšen prostor.

Cemu ni mōči ostati tukaj za zmerom? Nikogar ne poznati, nikogar ne videti . . .

A zopet — stok . . .

Kako mu je utripalo srce! Toda kje je to, od kod?

A zopet — čimdalje močnejše in močnejše. Nikakor — to je stok, krič — nagel, obupen . . .

Da, tukaj — v grobu je to! Evo — ona stoka in kriči! Živo so jo pokopali!

Saj jim je dejal, da ni umrla, niso mu hoteli verjeti!

Izkopati jo! . . . z lastnimi rokami! . . . urno! . . .

* * *

Toda kako je slab! A stok postaja redkejši, tihejši . . . O, ko se le ne bi zadušila!

»Jaz sem tukaj! Jaz te rešim!«

Stokanje umolkne.

Otrpnil je od groze ter zakričal:

»Marica!«

Tišina.

»Marica!!«

Priložil je uho k vlažni zemlji: ničesar ni več slišati.

»Marica . . .«

Toda to ni bil več krič, marveč zgolj šepet, ki je brez sledu zginil v šumu ravnokar zapihajočega vetra.

* * *

Zarano je našel stražnik, hodeč naokrog po pokopališču, na svežem grobu človeka z močno nabuljenimi očmi, ponavljajočega vedno jedno in isto besedo: Marica . . .

II. Rešena.

Slabo razsvetljeno sobo je napolnjevalo nekako posebno žvižgajoče hripanje. To hripanje je bilo slišati po vsem stanovanju, da, tudi na stopnjicah ga je bilo moči slišati.

Na veliki postelji, obloženi z blazinami, je ležala mala deklica. Poleg nje sta stali, poslušajoči njeno zlokobno dihanje, dve moški osebi in mlada žena — roditelja deklice in zdravnik.

* * *

Dete je očividno ugašalo. Zdravnik je pozval s komaj opazljivim migljajem očeta v stransko sobo.

»Slabo je. Oteklina urno narašča. Ostaja še jedino sredstvo — led. Ako hočete — poskusimo.«

Pokličjo mater.

Z breznadejnim, udanim izrazom na prepadlem licu je zaslislala izpoved zdravnika in moža ter proseče rekla: »Jaz se strinjam z vsem, samo rešite jo!« Nato se je spustila v ihtek jok.

Mož se obrne strani. Jokal je tudi on, toda ni hotel, da bi žena videla njegove solze.

* * *

Zdravnik ni opustil niti za trenutek nadeje ter je skrbno stregel bolnemu detetu. Hripanje je postajalo čimdalje redkejšo in mehkejšo.

Mati se je zamislila. Nakrat se ji je zazdelo, da dekleta že več ni bilo slišati. Ali je že konec?

Nikakor, dete diha ter še hriplje. Ni pa to več poprejšnje hripanje, vzbujajoče smrtno grozo in razdirajoče dušo, marveč nekako slabotno, pretrgano . . . Ulovila je zmago-slaven pogled zdravnikov, tolažljiv nasmeh svojega moža — razumela to ter se skrivoma prekrižala s sv. križem . . .

* * *

Zdravnik je odšel.

V sobi se je giasilo enakomerno dihanje spavajočega otroka.

Mlada žena je znovič jokala — v naročju svojega moža. Tudi on se je jokal, a sedaj se ni obračal strani: teh solz ni več skrival.

oživlja njeno dušno delovanje, izbuja nove misli, vodi zaupanje v samega sebe in jo dovede do samostojnega mišljenja in dušnega delovanja.

V praktičnem oziru naj se jemljejo v poštev posebno vse ono znanje, one vede in predmeti, kateri bodo mladini v podporo, ko stopi v praktično življenje, s posebnim oziranjem na razmere v deželi; seveda zmirom le tako, da se nikdar ne izpušča izpred oči prvi in glavni namen vse vzgoje.

Šolski odsek je uverjen, da je doseči ta cilj le s tem, da se preuredi ves pouk na temelju materinščine, a mora izrečno povdarjati, da zahteva tudi zaneprej polno znanje nemščine od naše mladine, ko dovrši srednje šole. Uverjen je pa tudi, da je mogoče to doseči pri realnem učnem načinu in primernem številu tedenskih ur v višji meri, nego do sedaj. Saj je občno znano, da podere čisto mehanično brbljanje v enem dnevu ves večtedenski trud učitelja nemškega jezika. Nobena stvar ne kvari tako pravilnega znanja in izgovarjanja nemščine, kakor mehanično prisvajanje tvarine, katere učenec niti dobro ne razume, v jezični obliki, ki je navadno — grozna. Sicer pa govore tudi skušnje v drugih kronovinah za resničnost teh nazorov.

Mogoče, da bode sem ter tja pomanjkavalo usposobljenega učiteljskega osebja, da bi odpomoglo tem neprilikam. A temu pride visoka vlada okom, ako ustanovi potrebno število štipendij za one naše domačine, ki so končali tukajšnje srednje šole z dobrim uspehom in se zavežejo, po končanih študijah na vseučilišču službovati določeno število let v Gorici.

Z ozirom na vse to predlaga šolski odsek:

Visoki zbor naj izvoli skleniti:

1. Visoka vlada se pozivlja, naj izvoli nakloniti ljudskemu šolstvu v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski letno podporo 100.000 kron v svrhu, da se povzdigne v deželi nivo splošne ljudske omike.

2. Visoka vlada se pozivlja, naj preuredi takoj izobraževališče za učitelje v Kopru in za učiteljice v Gorici tako, da bode odgovarjala duhu časa, svojemu visokemu namenu in strogo pedagoškim načelom.

3. Visoka vlada naj postavi državne srednje šole v Gorici na narodno podlago ter uvede prehodno nemudoma v spodnje razrede rečenih šol materinščino kot učni jezik.

4. Visoka vlada naj preuredi z ozirom na to in na zdrava pedagoška načela tukajšnje c. kr. realno in dežliško vadnico in c. kr. pripravljavnici.

5. Visoka vlada naj ustanovi potrebno število štipendij za najboljše abiturijente domačine, ki bi se posvetili profesuri ter se zavezali, poučevati vsaj deset let na tukajšnjih srednjih šolah.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. septembra.

Delitev škofij na Češkem

grozno razburja gotove mladočeške kroge okolu »Nar. Listov«. Razburjati so se pričeli tisti Stranskijevci že tedaj, ko sta bila imenovana kanonika dr. Frind in dr. Krasl pomožnima škofoma za praško in litomeziško škofijo. Le tedaj so trdili te vrste ljudje, da je ustanovljena popolnoma nova škofija. V resnici sta pa bila imenovana le v pomoč v starosti onemoglemu oziroma s posli preobloženemu škofu. Da pa se je sedaj vnovič spravilo na dnevni red to vprašanje, je pa deloma temu vzrok neka skrivna vladna želja, da se ustreže nekaterim nemškim željam. Ne ve se le, ali vlada res kaj misli na delitev škofij ali pa hoče ustanoviti samo nemško semenišče. Vsekako pa je sedaj še prezgodaj, razburjati se radi stvari, katerih po izjavi »Katol. Listov« sedaj še ni.

Vollna preosnova za češki deželni zbor.

Bivši zborniški podpredsednik poslanec Prade je v nekem svojem glasilu pred nedavnim priobčil obširnejši članek, v katerem govori o potrebi premembe volivnega reda za češki deželni zbor in seveda v svojem načrtu tako razdeljuje mandate, da bi imeli Nemci na Češkem v vseh vprašanih odločitveno besedo. Temu nasproti je pa sedaj

zagledal beli dan drug načrt v čeških »Narodnih Listih«, v katerem so pa nekatere zahteve tudi take, da bi nemški, in tudi zmerni krogi, ne mogli jim pritrditi. List najprej zahteva, da se zniža število zastopnikov veleposestva od 70 na 35, torej ravno na polovico. Ta zahteva je kajpada popolnoma opravičena, kakor bi bila sploh za vse deželne zbore, ker to sploh ni umestno, da je v veleposestvu poslanec vsak deseti volivec, mej tem ko v kmečki skupini odpade na en mandat po več tisoč volivcev. Druga zahteva pa je, da se pomnoži število čeških mandatov od 97 na 150. Take zahteve pa Mladočehom, če res resno mislijo nanjo, ne bo lahko izvesti, ker bi imeli Nemci v veleposestvu še vedno nekaj mandatov, potem je pa še vendar precej občin na Češkem, v katerih bi češki kandidat nikakor ne dobil večine.

Državnozborske volitve na Ogerskem.

Volivno gibanje na Ogerskem se je doslej vršilo v splošnem dokaj mirno, izvzemši nekatere kraje, kjer so v nevarnosti mandati židovsko-liberalne mažarske klike. Volitev se prične dne 2. oktobra in bo naslednji dan večinoma že dovršena. Po dosedanjih načrtih bo od 413 mandatov oddanih prvi dan 328, drugi pa 47 mandatov, torej nad 90%. Liberalna vladna stranka je postavila nad 400 kandidatov, za njo največ Košutova frakcija, namreč 139, in potem katol. ljudska stranka, ki je poslala do 100 mož v volivni boj. Značilno za sedanje volivno gibanje je posebno to, da si stojita v več nego 70 volivnih okrajih nasproti dva liberalna kandidata. Najslabeja mej dosedanjimi parlamentarnimi strankami se kaže Ugronova frakcija, ki ni imenovala niti toliko kandidatov, kakor soc.-dem, ki jih imajo 25, a bo zmagal v najlepšem slučaju le eden. Izmej nemažarskih narodnostij se gibljejo živahno le Slovaki in Srbi, Nemci so postavili samo enega kandidata, Rumuni se pa volivne borbe sploh ne udeležujejo.

Grof Apponyi in trozveza.

Velikansko navdušenje za trozvezo mej Mažari se je v zadnjih dneh celo v liberalnih krogih ogerskih zelo ohladilo. Dokaz temu je najnovejši govor grofa Alberta Apponyja pred volivci v Jaszberenyju. Govoreč o trozvezi, katero sicer zagovarja na celi črti, je ta mož opomnil, da so v zadnjem času posebno v Nemčiji prišla na površje gospodarska vprašanja, ki so v stanu izpodkopati široke podlage te zveze. V takih razmerah bo politikom vedno težje zagovarjati vrednost zvez, če ravno od strani prijateljskih zaveznikov preti velika nevarnost v narodnogospodarskem oziru. Ta nevarnost je pa tem večja, čim trdneja postaja francosko-ruska zveza. Trozvezi kot taki sicer ne preti nikaka nevarnost, pač pa navdušenju zanj meji narodom. Gospodarska politika je Ahilejeva peta trozveze. Bolje je, da vemo in priznamo to, nego bi dejstvo ignorirali. Naš narod je moral prenesti že dovolj bremen in podal torej dovolj dokazov potrpežljivosti, a to še nikakor ni dokaz, da bi moral prenesti še druga večja bremena. — Torej vendarle, čeprav pozno. Sedaj se menda trezen Mažar ne bo čudil Kramaru, ki je nazval trozvezo »izigran glasovir«, ki škoduje Slovanom poleg v gospodarskem tudi še v narodnostnem pogledu.

Nemški državni proračun

za prihodnje leto bo izkazal 80 do 100 milijonov mark primanjkljaja. Državni tajnik je že povodoma razprave o letošnjem proračunu izjavil, da bo znašal primanjkljaj 70 do 80 milijonov, vendar pa tolikega deficita ni nihče pričakoval. Primanjkljaj se opravičuje z reformo v poštni upravi, z večjo potrebaščino za vojaške invalide, manjšimi carinskimi dohodki, posebno pa so provzročili deficit ogromni stroški za ekspedicijo v Kino. V takih razmerah pač ni čudno, če išče vlada pokritja v višji carini.

Položaj v Armeniji

je zopet skrajno napet in pričakovati je v bližnji bodočnosti zopet krvavih prizorov. Sultan igra v tem vprašanju dvojno ulogo. Mejtem ko sam obljubljuje pomoč, divjajo njegovi podložni državniki neovirano na način, kakoršen je pri njih v navadi. Jasnosti o položaju samem, posebno pa o tem, kdo da je pravi povzročitelj nemirov,

Turki ali Armenoi, je seveda tudi sedaj, kakor pred petimi leti, zaman pričakovati. Vsekako so Turki v premoči, rabeljske posle jim pa izvršujejo Kurdi, ki so posebno gorki na Armence. Središče nevarnemu gibanju je v Sassunu v Mali Aziji, ki je pa po štirih turških bataljonih tako zaprto zunanemu svetu, da celo v pol ure oddaljenem Mušu ničesar ne vedo v dogodkih v Sassunu. Pričakovati je najhujega. Tudi v Carigradu ne dohajajo razun strogo uradnih nikaka poročila. Trdi se, da je zbranih v Sassunu mnogo Kurdiv, ki bodo v določenem času planili po okolici. Poučeni krogi sodijo, da vodi vso stvar sultan sam s svojimi najzvestejimi pomagači in da o tem niti carigradska vlada ničesar ne ve. Splošna slika sedanjega skrajno napetega položaja je popolno enaka razmeram, kakoršne so zavladale pred velikim krvolitjem pred petimi leti.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. septembra.

Na obisku pri presv. knezoškofu ljubljanskem je te dni bival presvetli gospod dr. Anton Mahnič, škof na Krku, v spremstvu svojega stolnega dekana dr. Frančiška Volarića. V ponedeljek popoldne je došel iz Trsta v Ljubljano. Popoldne se je odpeljal s premilostnim gospodom knezoškofom ljubljanskim na Goričane. Včeraj je obiskal božjepotno cerkev na Brezjah, kjer je maševal. Danes zjutraj se je pa vrnil z brzovlakom proti domu. — Prevzvišeni gospod dr. Josip Kahn, knezoškof celovski, ki se je včeraj in danes mudil v Ljubljani kot gost našega knezoškofa, se je odpeljal danes popoldne v Celovec.

Visok gost. Dne 24. t. m. obiskal je ekscelenca presv. g. dr. Jožef Kahn, knezoškof v Celovcu, mil. g. prošta dr. Elberta v Novem mestu. Ogledal si je kapiteljsko cerkev, katere preslikanje se že bliža svojemu koncu ter se sedaj stavi tudi nov veliki oltar iz belega marmorja. Popoldne se je peljal na Toplice, pogledat tamošnje kopališče. O vsem se je izrazil prav pohvalno. Nazaj grede je počastil s svojim obiskom bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, koje uravnave in naprave ni mogel dosti pohvaliti. Oglasil se je tudi v frančiškanskem samostanu. V jutro 25. t. m. je prav zgodaj daroval sv. daritev, med katero je domači pevski zbor poleg nekaj slovenskih pesmij zapel tudi »O sacrum convivium« in »Lauda Sion«, kar je prevzvišenemu jako ugajalo. Izrekel je opetovano svoje priznanje lepemu petju. Potem se je pa odpeljal v Ljubljano in na Goričane k presv. g. knezoškofu ljubljanskemu.

Deželni zbor goriški je imel v torek 17. in zadnjo sejo. Radi dnevnega reda je trajalo pogajanje med kluboma do pol 7. ure. Italijani so hoteli, da se jim vse zahteve dovolijo, a oni odrekajo Slovincem sploh vse zahteve, posebno ne marajo nič slišati o slovenski šoli v Gorici. Predno se je prestopilo na dnevni red, je zbor določil, da se kratkim potom obravnava o posameznih točkah brez utemeljevanja in overovljenje zapisnika se prepusti dež. odboru. Deželni glavar napove došle vloge. C. kr. vladni zastopnik odgovarja na interpelacijo posl. Grčce radi osebnega davka, da bo prizivna komisija prizive pač vestne in pravično presodila in rešila. Nato dr. Tuma utemeljuje svoje predloge, ki se vsi trije potom nujnosti odstopijo dež. odboru v proučevanje in poročilo. Sprejme se statut za deželno hipotečno banko. Dež. odboru se naroči, da prične potrebne priprave za ustanovitev deželne zavarovalnice. Enako se dež. odboru naroči, da v bodočem zasedanju predloži točne predloge glede uredbe službe občinskih tajnikov. Vprašanje glede obč. reda in volivnega reda se prepusti dež. odboru. Načrt zakona glede učiteljske meščanskih šol se sprejme brez razgovora. Načrt zakona za vzdrževanje kat. cerkva in zidanje pripadnih poslopij se vrne dež. odboru v daljno proučevanje. Dež. zbor je naročil dež. odboru, naj proučuje vprašanje glede železnice Sv. Lucija-Tolmin-Predil ter stopi v dogovor s kranjskim dež. odborom glede podaljšanja vipavske železnice do Postojine. Ostali dnevni red je bil sprejet po predlogih odsekov.

Kmalu po deveti uri je bil dovršen dnevni red. Dež. glavar nato vstane in govori o plodonosnem delovanju dež. zbora, se zahvali poslancem na patrijotičnem delovanju, posebej izpregovori nekaj stavkov v slovenščini, se zahvali c. kr. uradnemu zastopniku za njegovo naklonjenost in pozivlja poslance da zakličejo Nj. Veličanstvu »viva« in »živio«, ter zaključi zasedanje.

Nadvojvoda Franc Ferdinand je zapustil Cirknici lep spomin. V svoji spalnici sobi je imel na nočni omari sliko svoje soproge in svojega otročiča, zraven pa podobo Matere Božje z Jezuščkom v naročju. To vedno nosi seboj na potovanju. Nam se zdi to silno lepo, nekateri pa bodo morda dejali, da je — preklerikalno.

Slovesna otvoritev mestne dežliške osemrazrednice pri sv. Jakobu v Ljubljani se vrši dne 1. oktobra 1901. Spored: 1. Ob 10. uri dopoldne sv. maša v cerkvi sv. Jakoba. 2. Po maši se zbero v šolski telovadnici udje c. kr. deželnega šolskega sveta, c. kr. mestnega šolskega sveta, občinskega sveta in pa učiteljsko osebje. 3. Slovesna izročitev ključa šolskega poslopja. a) Govor gospoda mestnega župana Ivana Hribarja; b) Odgovor gospice voditeljice Emilije Gusl; c) Govor gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika ravnatelja Frančiška Levca; d) Deklamacija učenke VIII. razreda Marice Voduškove; e) Zaključni govor župana.

Slovenska predstava v Mariboru. Dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer priredita humoristične predstave dva umetnika iz Ljubljane.

Gradec v dolgeh. Danes ima občinski svet graški sejo, v kateri se bode posvetoval, kako pokriti štirinajstmilijonsko posojilo mesta Gradec. To posojilo hoče mestna občina graška pokriti s povišanjem raznih doklad, in sicer na rum, žganje in druge opojne pijače, nadalje z uvedenjem samostojne občinske naklade na šampanjca in druga peneča se vina namestu mestne naklade k užitinskemu davku, z uvedenjem samostojne občinske naklade na vino v steklenicah, z uvedenjem davka na vožne karte po mestnem ozemlju vozečih železnic, z uvedenjem zamudnih obresti glede zaostankov pri občinskem davku in s povišanjem davka v občini Gradec, ki presega vsoto 1500 kron. Liberalno gospodarstvo je povsod jednako in povsod sili občinsko upravo v dolge, davkoplačevalca pa v večja bremena.

Velik požar v Dobrovcah pri Mariboru, o katerem smo že sporočili, je napravil škode posestniku Mihaelu Postnaku 1600 kron, Jožefu Reichu 2400 kron, Gregorju Pakiču 2200 kron, Jakobu Falešu 3600 kron, Janezu Mariniču 3000 kron, Gregorju Sagadinu 1600 kron, Francu Pircu 1500 kron. Zažgal je 13letni Jakob Frass in sicer iz maščevanja, ker so ga radi nepokornosti kaznovali.

Trgovska šola gremija ljubljanskih trgovcev se prične v nedeljo dne 29. septembra 1901 ob 10. uri dopoldne. Vpisovalo se bode dne 27. in 28. septembra t. l. v trgovski šoli gosp. A. Mahr a.

Stoletna žena. V hiralnici v Vojniku pri Celju imajo neko Magdaleno Frank, ki je te dni dopolnila svoj stoletni rojstni dan.

Cirkniško jezero je vsled nalivov preteklih dni pridrl iz tal nekaj tednov prej nego druga leta. Nekateri so mislili še v njem kositi, sedaj pa je vse pod vodo.

V vodo padla je v Cirknici dekla g. de Schiava raz brv, ki drži čez vodo od Cirknice proti Jezeru. Ker je bila voda od deževja narastla, je utonila, in so jo potegnili še le v Dol. vasi iz vode — mrtvo. Lovila se je za ograjo, pa je šla ona in ograja v vodo. In vendar vsi Jezerci hodijo čez to brv v Cirknico in otroci v šolo. Ker je struga široka in brv ozka, je nevarno po nji hoditi. Zato opozarjamo slavno županstvo, naj se brv popravi!

Preseli se odvetnik g. dr. Fran Pikl iz Kozjega v Kamnik. G. dr. Pikl je naš političen nasprotnik. Katoliškonarodni Stajarci bodo gotovo zadovoljni, da jih zapusti.

Pokopališče odtrgalo. Del pokopališča v Št. Jurju pri Izlakah se je odtrgal in se podrl v dolino. Da se nadalje podiranje prepreči, storile so se potrebne varnostne naredbe.

Ljubljanske novice. Umrli je krojaški mojster g. Frano Sark v 65 letu svoje dobe. Bil je podpredsednik krojaški zadrugi. — Nemški vojaki mimo Ljubljane se bodo pripeljali danes zvečer. Na peron razun vojaštva in policije ne bo smel nihče. Kolodvor je na peronu okrašen z nekaterimi zastavami in zelenjem. — »Zvezda« v večernih in jutrajnih urah ni posebno varna. V teh urah se ondi brez skrbi klatijo malopridneži in napadajo ljudi. Pred dnevi ste bili od lopovov napadeni dve ženski, ki sta komaj ušli. Dasi ste upili na pomoč, ni bilo policije od nobene strani. Bilo bi dobro, ako bi policija v jutrajnih in večernih urah večkrat pogledala po »Zvezdi«. — Maturu so imeli v soboto na tukajšnji realki. 6 dijakov je delalo maturo čez vse predmete. Od teh so napravili štirje dijaki maturo, dva dijaka sta maturo ponavljala. — Prva državna gimnazija ima v Ljubljani v 16 razredih 643 gojencev. V I. a je 23, v I. b je 54 in v I. c 51 dijakov. — V gluho nemnici je letos 29 dečkov in 5 deklic.

Zimski vozni red južne železnice se glede prihoda in odhoda vlakov v Ljubljano in iz Ljubljane ne razlikuje od poletnega, le večerni vrhniški vlak, ki je dosedaj odhajal iz Ljubljane ob 8. uri 10 min., bo počenši s 1. oktobrom odhajal ob 6. uri 5 minut in došel na Vrhniko ob 6. uri 59 min. Odhajal bo pa z Vrhnike ob 4.10 (mesto sedaj 6.36) in dohajal v Ljubljano ob 5. uri in 4 minute pop.

Pomenljivo odredbo je izdalo te dni štajersko namestništvo. Načelnikom vseh podrejenih oblastev in uradov je namreč grof Clary poslal okrožnico, v kateri prepoveduje, da bi se v podrejenih uradih uporabljemale za prevezavanje aktov vrvice v narodnih barvah. Bil je brzkone kak vse-nemški uradnik, ki je hotel na tak način zvezati nemštva omajano stalo.

Napad na orožnika. Pri St. Lorencu je okoli 15 fantov napadlo orožnika Antona Kovačiča ter ga pobilo na tla. Fantje so orožniku zadali mnogo ran. Mej napadalec je bil tudi neki Lovrenc Kotar. Vsem napadalcem so že prišli na sled ter jih izročili sodišču v Trebnjem.

Stavka dijakov na realni gimnaziji v Zagrebu je končana. Dijaki so se vrnili v šolo.

Mejnarodni statistički kongres bode v Budimpešti od 28. t. m. do 5. okt. V imenu cesarjevem bode zborovalce pozdravil nadvojvoda Josip Avgust.

Odlikovanje nemških vojakov. Z Dunaja se poroča: Zastava pruskega bataljona, ki se vrača s Kitajskega, se ohrani za časa bivanja nemških vojakov na Dunaju v cesarskem dvorcu.

Brzjav brez žice v Dalmaciji. Avstrijsko ribarsko društvo v Trstu je sklenilo, da bo na otoku Pelagosi ustanovilo brzjavno postajo po Markonijevem sestavu v svrhu, da na ta način opozore viške ribarje, ko se pojavijo roji sardel.

V znamenju križa. Ta igra, prirejena deloma po Sienkiewiczem romanu »Quo vadis«, je na dunajskem jubilejnim gledališču doživela velikanskih uspehov. Priredila sta igro angleška dramatična pisateljica Wilson in Barrebo ter sta imela z njo velikih uspehov tudi na Angleškem in v Ameriki. Ali bi ne bilo dobro, preložiti to igro tudi v slovenščino?

Vinska letina na Srbskem. Letos znaša letina grozdja na Srbskem 12,461.120 kilogramov, torej za 2 mil. več, nego preteklo leto.

Rajko Tajsč v blaznici. Iz beligradskega poročila je posneti, da so znanega srbskega radikalca Rajko Tajsča te dni spravili v zavod za umobolne. Rajko Tajsč je za časa Milanove afere pobegnil iz Srbije, da ubeži pred aretovanjem, potem je bil pomiloščen od kralja Aleksandra, v svojo domovino se je vrnil s porušenim zdravjem. Rajko Tajsč je tudi jedna žrtev pokojnega Milana.

Umrjena in sežgana. Minulo soboto je dosedaj neznan divjak v gozdu pri Sendaršu blizu Nahoda napal 12letno učenko, jo umoril in mrtvo truplo sežgal, tako da so našli na mestu le dele ožganega, skrajno nečloveško razmesarjenega trupla in pa kosti. Poleg tega so našli klobuk nekega znanega pijanca, ki ga pa sedaj — pogrešajo. Morda je židom kaj znano, kam bi bil zginil domnevani zločinec.

Hrvati v Ameriki. Kakor je našim čitateljem že znano, je mnogo podjetnih Hrvatov po raznih krajih južne Amerike.

Jako lepo število jih je tudi v Punta Arenas v državi Čile. Tu so imeli Hrvatje svojo čitalnico, a sedaj so se pridružili avstrijskemu podpornemu društvu, ki šteje okoli 250 članov. V tem društvu so vse narodnosti iz naše države. Poleg tega imajo Hrvatje sami svoje »Hrvatsko dobrotvorno društvo«, ki šteje nad 140 članov. Hrvatje v Čile se bavijo s trgovino in brodarstvom. Mnogi so samostalni in ugledne osebe v mestu Punta Arenas.

Prebrisan žid. V Karlovih Varih se je zdravil žid Osim Ackermann, doma iz Galicije. Vsake toplice so drage, ni čuda, da je Ackermann pri vsi svoji varčnosti napravil precej denarja. Zdaj bi moral plačati še stroške za železniško vožnjo domov. A zvita butica si zna pomagati. Gre ter ukrade nekaj sadja in jajec, za kar so ga zaprli. Po prestani kazni ga pošljejo kot odgonca v domovinsko občino.

Iz ogerskega volivnega boja. Ogerski listi v heveškem okraju so objavili te dni sledečo izjavo: »S tem naznanjam vsakomur, kogar se tiče, da za svoja dejanja kakor tudi ustne in pismene izjave mej volivnim gibanjem ne prevzamem nobene odgovornosti, ker sem bil pijan ob vsakem dnevnem času. — Madár Lajzi, liberalni agitator.

Novo Perosijevo delo. Slavni skladatelj v duhovniški obleki Perosi izdeluje novo svoje delo »Apokalypse«.

Spomenik cesarici Friderikovi. Cesar Viljem se je odločil, postaviti svoji materi spomenik ob »brandenburških vratih«. Pred spomenikom se napravi trg, kar bo veljalo 311.000 mark. Spomenik bo iz mramorja, izvrši ga pa nek v Italiji živeči nemški umetnik.

Dvestoletnica Petrograda. Petrograd se pripravlja, da dvestoletnico svoje ustanovitve leta 1903 slovesno praznuje. Da bo slavnost velikanska, se že sedaj vrše priprave.

Vlak trčil. Pri železniški postaji Šilowo na železniški progi Moskva - Kasan je trčil vojaški vlak s tovornim vlakom. Sest vozov je popolnoma zdrobljenih, 53 vojakov-rezervnikov pa je hudo poškodovanih.

Pravda Palizzolo. Obravnava proti bivšemu laškemu poslancu Palizzolo, ki je obtožen, da je v zvezi z zloglasno »maffio« umoril notarja Notarbartola, se vrši že teden dni. Povabljenih je ogromno število prič. Sedaj se vrši zaslišanje obtoženca.

Napad na Mac Kinleyjevega prijatelja. Najintimnejši prijatelj Mac Kinleyjev, ameriški senator Mark Hanna, bi bil skoro postal žrtev zlobnega napada. Ko se je vračal od pogreba predsednikovega, napadli so njegov voz lopovi in v voz sta priletela dva velika kamna. Kočijažu se je posrečilo, da je z vozom in senatorjem srečno ušel napadalcem. Za napadalec ni sledu.

Umor Mac Kinleya in turško časopisje. Turška cenzura je izdala strog nalog turškemu časopisju, da o smrti Mac Kinleya ne sme pisati, da bi bil Mac Kinley umorjen, in celo od anarhističke roke, ampak da je nenadoma umrl od težke dolgotrajne bolezni. Isti nalog je turško časopisje dobilo o umorih avstrijske cesarice in kralja Humberta, ki sta v turškem časopisju umrli naravne smrti. Ta nalog izdaje se valed tega, ker se sultan silno boji takih krvavih dogodkov in se njegovo živčevje ne pretrese, kadar čuje o umoru katerega vladarja. Bog zna, ali cenzura sultanu zakriva tudi krvave prizore mej Turki in med Armenici?

Zopet revolucija. Brzjavka iz Rio de Janeiro javlja, da je v južnem delu države Matto bruhnila velika revolucija proti vladi države.

Dresirane krokodile kažejo sedaj v pariškem Olympia gledališču. Umevno je, da je k predstavam vedno velikansk naval občinstva.

Bismarckove hlače. V nemških listih se kritizira Bismarckov spomenik, katerega je izvršil za Berolin kipar Begas. Glavni vzrok, da je kritika postala jako gostobesedna je — Bismarckov stari krojač. Ta krojač je v listih naslovil na kiparja Begasa obširno »poslano«, v katerem očeta Begasa, ker je Bismarcku napravil na spomeniku široke hlače, dočim je Bismarck naročil pri njem vedno samo ozke hlače. Berolinci so valed tega sedaj razdeljeni na dva tabora: eni so za Begasa in za široke hlače, drugi pa dajo prav staremu krojaču, češ, da mora biti na spomeniku Bismarck v naravni podobi, to je v ozkih hlačah.

Koliko se izkoplje na zemlji zlata in srebra. Kovnica v Washingtonu je sestavila pregled, iz katerega posnemamo sledeče podatke: L. 1899. se je na celi zemlji izkopalo zlata v vrednosti 306.584.900 dolarjev, to je za 19.156.243 dol. več, nego l. 1898. Srebra so dobili za 167.224.243 finih unc, to je za 1.928.671 unc več, nego l. 1898. Največ zlata se je izkopalo v Avstraliji, Afriki in v Zedinjenih državah. — Južna Afrika je prej dajala največ zlata, zdaj je pa zaostala zaradi vojske.

Anarhist zaprt. V Berolinu so zaprli Otona Ponjerja, uradnika anarhističnega lista »Neues Leben«, ker je odobral umor Mac Kinleya.

Kongregacije v Franciji. Deslej je na Francoskem 27 moških kongregacij, med njimi tudi izerski kartuzijanci, in 200 ženskih prosilo avtorizacije v smislu kongregacijskega zakona. Pa to hodo »svobodoljubni« Francozi zavlačevali, kar se bo dalo. Zdaj se javlja, da se te prošnje ne morejo predložiti drž. zbornici pred koncem leta, dokler se ne vprašajo za svet interesirane občine. To je svobodomiselnost! Framasonске lože se seveda lahko ustanavljajo prosto, a da morejo ljudje skupaj živeti po samostanskih pravilih, morajo jih prej prevohati in potrditi vsi francoski liberalni »oficijozusi«.

Vodja vstašev vjet. Na Filipinih so vjeli ameriškega dezerterja Howarda, ki je prestopil na stran vstašev in postal ondi vodja. Vjel ga je izdajalec Ferguson, ki je ovaduh poročnika Hazarda. Ta je namreč vzel s seboj šest Macabebov in vsi skupaj so šli v šotorišče polkovnika Alienza. Howarda so zvezali, mu zamašili usta in ga posadili na konja tako naglo in spretno, da ni tega nihče opazil, da si je bilo v taborišču 140 strelcev in 200 drugih vstašev. Kakor se kaže, doseže Združena armada največje vspehe na Filipinih z domačimi izdajalci.

Burska vojska je draga. Zmernejši angleški listi vedno očitneje prijemljejo vlado zaradi vojne z Buri v južni Afriki. Eden teh listov je razračunal, kaj bi se dalo vse lahko napraviti z ogromnim denarjem, katerega je že ta dolgotrajna vojna pogoltnila, in je prišel konečno do tega le zaključka: Za v burski vojni porabljeni denar bi se sezidalo: 150 umetniških galerij, 150 muzejev, 300 bolnic, 150 drugih zdravilišč, 150 zavodov za slepce, 150 zavodov za gluhoome, 150 sirotišnic, 300 dvoran za ljudska shajališča, 1500 ljudskih knjižnic, 1500 ljudskih kopališč, 1500 ljudskih šol in 750 gimnazij.

Naredbe za peteline in pse. Angleži se ne boje samo Burov, ampak tudi njihovih petelinov. Zapovednik Wigrann je izdal v jednom južno-afriških krajev naredbo, v kateri odreja, da v 24 urah ne sme biti v nobeni vasi ni jednega petelina, kateri bi v jutro ali v večer smel kokodakati. Istotako bo vsak pes, ki bi se drznil ostati na ulici po sedmi uri zvečer, brez usmiljenja ustreljen. Ker ne morejo streljati Burov, se pa maščujejo nad živalmi!

Sama se je sežgala. V Parizu se je umorila neka Ogerka Terezija Herz na poseben način. Kupila je za 15.000 frankov elegantnega pohištva, najela obširno stanovanje, v katerem se je zaklenila in polila pohištvo s petrolejem ter je zažgala. Ko so na ulici ogenj opazili, je tudi Terezija Herz gorela sredi pohištva. Dobili so jo mrtvo in vso sežgano.

Štrajk farmacevtov? »Kronika farmaceutična« napoveduje štrajk farmacevtov v Galiciji, ako bi se kot pogoj za vstop v farmacevtsko šolo uvel 4. razred gimnazijski Gališko društvo farmacevtov »Unitas« je sklenilo predlagati na dunajskem farmaceutskem shodu sledeči predlog: »Shod avstrijskih farmacevtskih društev sklene, da se po celem Avstriji začne stavko avstrijskih farmacevtskih pomočnikov, kakor hitro se uvede pogoj četrtega gimnazijskega razreda. Da se to izvede, izvoli se odbor, ki takoj zdaj začne nabirati štrajkovni fond med vsemi avstrijskimi farmaceutičnimi pomočniki.«

Velikanska steklenica šampanjca. V Dürkheimu bodo imeli razstavo, na kateri bode tudi razstavljena velikanska steklenica šampanjca, v kateri bode prostora za sto tisoč navadnih steklenic šampanjca. V podnožju velikanske steklenice bode urejena gostilna.

Nevolja londonskih telegrafistovk. Mej londonskimi telegrafistkami vlada silna nevolja. Iz uradnih prostorov je ravnateljstvo odstranilo vsa ogledala. Telegrafistke trdijo, da je ta odredba krivična, ker si tako ne morejo paziti na pravilne frizure, ravnateljstvo pa pravi, da pri delu frizura ni merodajna.

Glavar anarhistov aretiran. Iz New-Yorka se poroča, da je v Newtonu aretiran eden najstrastnejših anarhističkih prvakov Janez Most. Aretiran je bil v trenutku, ko je govoril na nekem shodu, katerega se je udeležilo 500 oseb.

Kralj debeluhov. Na otoku Jersey je v občini Heflight umrl »kralj« debeluhov Erastus Lewis. Pred svojo boleznijo je tehtal 520 funtov, mrtev pa je tehtal 440 funtov. V boleznijo je zgubil 80 funtov. Bil je svoj čas v službi pri železnici, a je moral to službo radi debelosti opustiti. Postal je pozneje gostilničar ter se je pri tem novem svojem delu še bolj zredil.

Volivni stroj. To je najnovejša iznajdba angleškega izumitelja imenom Howe. Valed tega stroja ne bode treba ondi, kjer nimajo javnih volitev, več posode, v katero se mečejo volivni listki. To posodo bode nadomeščal »volivni stroj«. Na tem volivnem

stroju so imena kandidatov. Volivec pritise na ime kandidata in stroj zabeleži glas. Na ta način ni koncem volitve več šteti glasov, ker jih sešteje že stroj. Ves aparat je tako napravljen, da volivec, predno ne odda svojega glasu, sploh ne more zapustiti volivnega prostora.

Bogata trta. Antonu Mairja v Kur-tatsch na Tirolskem je jedna trta tako bogato obrodila, da je na njej 739 grozdov.

Celo za 80.000 mark. »Corriere di Napoli« javlja, da je grofica Lochis, hči nedavno umrlega slavnega virtuoza na celo Alfreda Piattija prodala celo svojega slavnega očeta bankirja Mendelsohnu za 80.000 mark.

Narodno gospodarstvo.

Pozor zadrugam in krčmarjem!

V Primorju in na Vipavskem je trgatav že večinoma končana. Kakor se poroča, bo letošnji pridelek glede količine in kakovosti še precej ugoden. Kakor druga leta, bodo gotovo tudi letos razni agentje laških in nemških firm hodili okoli ponujat svojo robo.

Pisec teh vrstic je imel lansko leto priložnost govoriti z nekaterimi agenti laških trgovcev iz Primorja, ki so imeli cele strani velikih naročil od slovenskih krčmarjev in tudi raznih zadrug, ki so bili, kakor je imel priložnost pozneje zvedeti, večinoma le slabo postreženi.

To naročevanje po tujcih je naravnost nerazumljivo. Vsakemu omikanemu Slovincu so znane žalostne razmere po Istri.

Tuji so slovenski in hrvaški rod gospodarsko usuznjili, da ga morejo vladati politično. Kdor tuje podpira in pri njih naročuje vino, podpira s tem zatiranje naših bratov. V Pulju se je osnovala gospodarska zadruga, ki je vedno vsem naročnikom postregla z izvrstnim blagom. Zakaj ne bi vsega pri njej naročevali, ko je znano, kako odločni rodoljubi, ki ne iščejo svojega dobička, jo vodijo? V Istri je mnogo narodnjakov, ki vedno radi postrežejo z dobrimi sveti.

Posebno pri zadrugah je tako postopanje zelo čudno. Saj so bile osnovane z namenom, da pomagajo našemu kmetu in povzdignejo gospodarsko moč našega naroda. Zato bi morale vedno skrbeti, da vse, kar se doma dobi pod istimi pogoji, doma naročijo, da denar v deželi ostane, ne pa pri tujcih, ki nas s tem tem lažje tlačijo in zaničujejo našo kratkovidnost ter nedoslednost.

Z naročevanjem istrjskega vina pri istrskih vinarski zadrugi in s posredovanjem istrskih rodoljubov bi Slovenci kranjski dobili dobro blago in bi pomogli, da bi Istra k malo vstala, kar je menda nas vseh sveta dolžnost. Istotako podpirajmo naše Vipavce.

Ona fraza »Svoji k svojim«, in ljubimo svoj rod, tako lepo doni, v dejanju se pa le malokdaj izvršuje, dasiravno je to prvi pogoj za našo gospodarsko samostojnost. Kar zadruge proizvajajo, naj bi se pri zadrugah naročilo, ker so domače. Kar domač delavec, domač tovarnar izdeluje, naročimo doma, ker naš brat je.

Če pa trgovec ali tovarnar očito kaže zaničevanje proti nam in agitira proti stranki, bodimo dosledni in izvajamo posledice do zadnjega povsod, kakor nasprotniki delajo. Izpreobrnili jih ne bomo; spoštovali nas pa bodo le takrat, če bodo videli, da smo gospodarska moč. »Svoji k svojim!«

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj, 26. sept. Za podpredsedniško mesto namestu Pradeja je od nemške strani sedaj v kombinaciji poslanec pl. Skene.

Trst, 26. septembra. Včeraj popoldne so nemški vojaki obiskali Miramar.

Dunaj, 26. sept. Nemški vojaki pridejo sem jutri ob 11. uri 10 minut dopoludne.

Gradeo, 26. sept. V kratkem priredita Wolf in Eisenkolb v Gradeu shod.

Lineo, 26. sept. Sestanek gostilničarjev je sklenil, da bode prihodnje zborovanje v Trstu.

Praga, 26. sept. Danes zjutraj so v tukajšnji jetnišnici obesili Antona in Vencela Stranicka, ki sta umorila svojega očeta.

Lvov, 26. septembra. Kanonika Jožefa Theodorowicza je imenoval cesar armensko - katoliškim nadškofom v Lvovu.

Lvov, 26. sept. Član gosposke zbornice grof Andrej Lubomirski se je podal na Dunaj. Ker je Lubomirski jeden kandidatov za mesto gališkega deželnega maršala, sumi se, da je sedaj ta mož dobil največ upov, doseči to mesto.

Zagreb, 26. sept. Hrvaški sabor se bo de sešel 23. ali 24. oktobra.

Karlovec, 26. septembra. Mestnega župnika Bolfana je napadel neki slaboglasni Pinterič in ga na glavi težko ranil. Pinterič je ušel.

Belgrad, 26. sept. Oficijelno se dementujejo vse vesti o določitvi srbskega prestolonaslednika.

Berolin, 26. sept. Tukajšnji ameriški poslanik, kakor tudi ruski in angleški poslanik spremene svoja službena mesta.

Lübeck, 26. sept. Socijalno - demokratski strankarski shod se je izrazil za resolucijo Beblovo in proti Bernsteinu.

Neapolj, 26. sept. Primerilo se je dvanajst slučajev bolezni, slične kugi. Storili so se potrebni koraki, da se bolezni omeji.

Milan, 26. sept. Tri dni je po Laškem silno deževje. Reke in potoki izstopajo.

Atene, 26. septembra. Časopisje pravi, da ni nemogoče, da se ustvari vojaška zveza mej Grško in Rumunsko. Oba kralja se v kratkem sestane. Rumunski dijaki so prišli obiskat svoje grške tovariše in brzojavno pozdravili grškega kralja, ki se je takoj brzojavno zahvalil in izrekel svoje veselje nad dohodom rumunskih dijakov.

Buffalo, 26. sept. Obsodba nad morilcem Szolgoszom se izvrši baje že v četrtek.

London, 26. sept. Reuterjev urad javlja iz Mat. Fontaine 23. t. m., da se je mnogo farmovcev v okraju Southerland pridružil Moritzovemu in Smithovemu burskemu oddelku. Vsa znamenja kažejo, da bo kapska kolonija prizorišče zadnjih dogodkov. — Burski general Smith je s svojimi četami prodrl angleški kordon ter je na potu v Bedford, kamor mu sledita Goringe in Drau. Shepers in Theron se z veliko vztrajnostjo izogibata angleškim četam.

Umrli so:

24. septembra. Jurij Tomazič, agent, 51 let, Marije Terezije cesta 10, jetika. — Franc Potokar, stražnik, 48 let, Pristavice ulice 8, tabes dorsalis — Katarina Stresen, posestnica, 61 let, Pri brvi 4, ostarelost. — Jožef Keržin, sedlar, 58 let, Karolinska zemlja 17, jetika. — Franc Šuber, dijak, 20 let, Pred prulami 23, jetika.

V bolnišnici:

23. septembra. Marija Bertonec, mlinarja žena, 45 let, dilirium alcoh. gravis. — Marija Otrin, dularica, 56 let, jetika. — Marija Tomšič, pletarica, 57 let, jetika.

24. septembra. Matija Veit, gostac, 58 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

D	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padešina v 24 urah v mm.
25	9. zveč.	734.0	14.0	sl. svzh.	dež	
26	7. zjut.	735.0	13.7	sl. vzh.	oblač.	17.7
	2. popol.	735.8	17.9	sr. jvzh.	oblačno	

Srednja včerašnja temperatura 15.7° normale: 13.5°

Mladeniški cvet.

Dijaški molitvenik.

Flos juvenilis

Libellus precum in usum studiosae juventutis

priporoča

prodajalnica kat. tiskovnega društva

(H. Ničman.)

Cena eksemplaru v platno vezanemu 2 K 20 h., v usnji z rdečo obrezjo 2 K 60 h. Po pošti 20 h več.

Zitne cene

dné 25. septembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 7.91 do 7.93
„ „ pomlad 1902	8.37 „ 8.38
Rž za jesen	7.08 „ 7.09
„ „ pomlad 1902	7.33 „ 7.34
Koruzna za september-oktober	5.53 „ 5.54
„ „ maj-junij 1902	5.41 „ 5.42
Oves za jesen	6.94 „ 6.95
„ „ pomlad 1902	7.30 „ 7.31

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.78 do 7.79
„ „ april 1902	8.22 „ 8.23
Rž za oktober	6.68 „ 6.69
„ „ april 1902	6.95 „ 6.96
Ovas za oktober	6.59 „ 6.60
„ „ april 1902	6.96 „ 6.98
Koruzna za september	5.12 „ 5.13
„ „ maj 1902	5.11 „ 5.13

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.80 do 8.35
„ „ južne žel.	8.05 „ 8.35
Rž	7.05 „ 7.25
Ječmen	7.00 „ 8.50
„ „ ob Tisi	7.75 „ 8.00
Koruzna ogerska	5.50 „ 5.65
Činkvant	6.75 „ 7.15
Oves srednji	6.90 „ 7.10
Fizol	10.00 „ 11.50

Barve za umetnike, düsseldorfske, dr. Schönfelda, v pušicah, za akademične slikarje, ter Kaspar-jeve in Spitzauer-jeve, dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 228 7 11-3

Vsaki dan sveže, pravo bohinjsko surovo maslo (Theebutter)

priporoča 906 8-3

T. Mencinger, trgovina s špecerijskim blagom

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 44.

Velecenjene gospodinje!

Čas se bliža, ko jajca se draže, (895 3-3)

Pravočasno skrbeti bode treba za nje, Da Vam pa skrb olajšana bo.

Kupujte pridno testenine! sveže, dobro blago,

Makarone okusne, daleč iskati treba Vam ni, Ker v beli Ljubljani za iste tovarna stoji

Odklonite testenine ptuje, izdelane le za oko, Zelodec Vaš po takih, zadovoljen nikdar ne bo.

Vsaj mladina pesem že popeva.

Da gl'a nje daleč na okrog odmeva:

„V sredi lepe naše domovine, Izdelujejo se najboljše testenine.“

Tovarna testenin

ED. ZELENKA, Ljubljana.

KADILCI!

ZAHTEVAJTE POVSOD CIGARETNE PAPIRČKE

V KORIST DRUŽBI SV. GRILA IN METODA.

KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH

GLAVNA ZALOGA:

JOS. ŠTOKA-TRST

Glavno zastopstvo za Ljubljano in okolico

ima tvrdka 878 10-5

Ivan Bonač v Ljubljani.

Mednarodna panorama

umetni zavod I. vrste,

v pritrilju meščanske hiše.

Vhod s Pogačarjevega trga.

Nihče naj ne zamudi si ogledati zanimivo

Potovanje na sever, od Stavanger-a do Hamerfesta in Severnega kapa,

razstavljeno le do nedelje 28. sept.

Odprto vse dni, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. zjutraj do 9. zvečer. 928 1-1

Vstopnice za odrasle 40 h, za otroke, dijake in vojaške od narednika niže 20 h.

Išče se

dobra, verna, postavna in zanesljiva

kuharica,

katera naj bi, če treba, znala tudi samostojno gospodariti. Znati mora nemško in slovensko. — Nastopiti je, če mogoče, **2. oktobra t. l.**

Ponudbe s pričali in z napovedjo zahtev so poslati

družini Andrej Gassner

925 5-2 v Trziču na Gorenjskem

Hiša štev. 46

v Šmartnem pri Litiji

tik cerkve, obstoječa iz pet sob, dveh kuhinj, kleti, drvarnice, z malim vrtom in nekaj zevaljšča, pripravna za rokodelca vsake vrste ali penzionista, se po ceni

prodá ali v najem oddá.

Natančneje se izve pri lastniku

914 3-2 **Jos. Jaklič-u v Ljubljani, Vegove ulice št. 2.**

Razglas.

Vsled nadvarstvenega dovoljenja se ponudbenim potom najboljšemu ponudniku:

1. **prodá v zapuščino Helene Mally** spadajoča **zaloga mešanega blaga** prot. firme Herman Mally & Comp. v **Spodnji Idriji**, toda ne pod cenilno vrednostjo, ki se je pri sodni inventuri zapuščine določila na 17.058 K 53 h;

2. **dá v najem**, oziroma zakup za dobo 6 let za letno najmanjšo zakupnino 1600 K **prodajalnica, gostilna in vse posveto**, obstoječe iz hiš št. 17 in 46 v Spodnji Idriji z gospodarskimi poslopji in nekaj sveta.

Blagovna zaloga je dobro založena s kurentnim, ne ohležanim blagom, ki je cenjeno pod nakupno ceno. Prodajalnica in gostilna sta v lepi novi hiši na najugodnejšem mestu za trgovino, na kar se opozarjajo podjetni trgovci, ki bi se hoteli ondi naseliti.

Ponudbe, ki naj obsejajo tudi način poravnovanja kupnine, in jim je treba priložiti tudi 10% cenilne vrednosti kot varščino, sprejema do vstetega **7. oktobra t. l.** pooblaščenec varuha **dr. Fran Horvat**, c. kr. notar v Idriji, ki daje tudi nadaljna pojasnila in vpogled inventurnega zapisnika, za kojega morebitne nedostatke se pa pri prodaji ne jamči.

Dokler varstveno oblastvo mladoletnih dedičev ne določi, čegava ponudba se sprejme, ne more nobeden ponudnik podane ponudbe umakniti. Ako se skesa ponudnik, čegar ponudba se je sprejela, zapade položena varščina. S ponudbo se ponudnik podvrže navedenim pogojem.

Za jesensko dobo

priporočam gospodarjem in kmetovalcem, kakor tudi raznim podjetnikom svojo veliko zalogo potrebnih za stavbe: **portland- in roman-cement, železo za vezi, štorje, traverze, železniške šine, okove za vrata in okna, trombe, cevi za vodovode, štedilnike** (Sparherde).

Potem poljedelske stroje: **slamoreznice, gepeljne, čistilnice za žito, fino izdelane, močne pluge, stroje za posnemanje smetane, stiskalnice za sadje, najnovejše trombe za gnojnice in drugo potrebno orodje za poljedelstvo.**

Razno orodje za kovače, ključavničarje in mizarje.

Nagrobne križe, vlitte kotle, jeklo za svedre, tehtnice in uteže, žimo, morsko travo, kakor veliko izber v kuhinjski opravi itd. po jako nizkih cenah.

Fran Stupica, 232 30-29

trgovina z železnino in špecerijskim blagom,

Ljubljana,

Marije Terezije cesta štev. 1, poleg gostilne „pri Figovcu“.

Dunajska borza.

Dné 26. septembra.	20 mark	23.42	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105.25	Sel'move srečke, 40 gld.	233. —	
Skupni državni dolg v notab	98.45	20 frankov (napoleondor)	19.01	Zastavna pisma av. osr.zem.-kred.banke 4%	34.15	St Genois srečke, 40 gld.	280. —
Skupni državni dolg v srebru	98.30	Italijanski bankovci	91.85	Priporitne obveznice državne železnice	—	Waldsteinsve srečke, 20 gld.	394. —
Avstrijska zlata renta 4%	118.85	C. kr. cekini	11.32	„ „ južne železnice 3%	343.25	Ljubljanske srečke	63.50
Avstrijska kronasta renta 4%, 200 kron	95.55			„ „ južne železnice 5%	120. —	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	258.50
Ogerska zlata renta 4%	118.40	Dné 25. septembra.		„ „ dolenskih železnice 4%	—	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5480. —
Avstrijska kronasta renta 4%, 200	92.35	3-2% državne srečke l. 1864, 250 gld.	189.50	Kreditne srečke, 100 gld.	396.50	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	808.50
Ogerska zlata renta 4%	92.35	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	170. —	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	49.50	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	78.50
Ogerska kronasta renta 4%, 200	1613. —	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	212.50	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	46.50	Splošna avstrijska stavbinska družba	122. —
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	610.75	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95.10	Ogerskega	23.75	Mentanska družba avstr. plan.	337.50
Kreditne delnice, 160 gld.	239.17	Tisine srečke 4%, 100 gld.	143. —	Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15.80	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	418. —
London vista	117.17	Dunavske vravnavnne srečke 5%	256. —	Rudolfove srečke, 10 gld.	56. —	Papirnih rubljev 100	253.25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.

Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

1, Wallzeila 10 in 13, Dunaj, 1., Strobelgasse 2.

Pojavila se je vseh gospodarskih in finančnih stvarh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni vrti za doslej kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

nalozženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Ivan Rakovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.“